

Tko god je htio raditi bio je dobrodošao u novogradišku Češku besedu

20 Listopad 2020 Ivanka Herceg Hitova: 503

Iako Češka beseda Nova Gradiška i okolica već neko vrijeme nije aktivna kao udruga, članovi, koji su rado dolazili na druženja, čuju se, u kontaktu su, a neki od njih povremeno se i sastanu.

Jedna od „veteranki“ novogradiške Češke besede je **Marija Leskovar-Marijanka**, članica od 2.000 godine kada je udruga i osnovana, a tada su imali oko 130 članova.

-Učlanjivali su se ljudi koji su imali česko porijeklo po baki, didi, mami, tati, a bili smo sretni i kada su nam se javljali ljudi koji su se jednostavno željeli družiti i biti dio naše udruge. Tko god je htio raditi, bio je dobrodošao u Češku besedu- kaže nam „teta“ Marijanka.

Za nju, kao i druge članove, njihov prostor u Vatrogasnom domu u Novoj Gradiški, bio je mjesto na koje su rado dolazili na redovne sastanke, vježbe zbora, tečaj českoga jezika. Imali su i dječiju sekciju, a s njima su, prema riječima Marije Leskovar, radile Olga, Ljilja Ankica, Borna....i djeca su i izvrsno pjevala, recitirala, ali i izrađivala ukrase. –Baš smo se njima ponosili-ističe Marija Leskovar.

Život u Daruvaru

-Moji baka i dida su, poslije Drugoga svjetskoga rata, došli iz Češke iz Stemošice, sela nedaleko Praga, u Daruvar. A na to ih je natjerala velika nestašica i sirotinja u rodnom kraju. U to vrijeme Češka je bila pod Rusijom i nisu imali svoje zemlju, nisu imali od čega živjeti. Dobili su kuću, ali bez vrta, okućnice...Iz Češke se tada iseljavalo. Jedni su druge zvali i uglavnom su se naselili oko Daruvara.

Grof Janković u Daruvaru bio je za pohvalu. Rado je primao česki narod i davao im besplatno zemlju. Ni gradnju kuća nisu morali plaćati. Česi su bili sretni, vrijedni, marljivi, štedljivi. Htjeli su postići nešto u životu i to su sada uglavnom imućni ljudi.

Kroz povijest Česi i Hrvati su se slagali. Pražanke su volile dolaziti u RH pa i ovoga ljeta, unatoč koroni, iz Česke su jedva čekali da mogu doći na naše more. Česke djevojke rado su se udavale i za Dalmatince.

-Rođena sam u Daruvaru gdje sam išla u česku školu, a učili smo i česki i hrvatski i njemački i ruski jezik, ćirilčno pismo... Morali smo tada sve učiti i nije nas nitko pitao želimo li ili ne. Sve smo to morali znati- ispričala nam je naša sugovornica.

Supruga je susrela u Daruvaru. Naime on je došao kod njezina strica, a ovaj joj je, rekao kako ima jedna djevojka baš za njega. I to je bilo to- uz osmijeh nam kaže „teta“ Marijanka.

Dolazak u Novu Gradišku

Kada se udala, sa suprugom je 1962. godine stigla u Novu Gradišku gdje su najprije bili podstanari, a potom su izgradili obiteljsku kuću. Stigla su i djeca.

I tada je već bilo Čeha u Novoj Gradiški, ali prema riječima Marije Leskovar, slabo se družilo, slabo su i znali jedni za druge. A nastanjeni su dakle u Novoj Gradiški, Starom Petrovom Selu, Gornjim Bogićevcima, Okučanima, Kosovcu, Prvči. I dosta ih se kasnije učlanilo u Češku besedu.

Glavni cilj bio je promicanje česke kulture i jezika

Imali su organizirane tečaje českog jezika, a Savez Čeha iz Daruvara im je osiguravao profesore iz Česke. Putovalo se i nastupalo. Imali su vrlo uspješan Pjevački zbor, a upravo je teta Marijanka brinula o tomu da pravilno izgovaraju riječi českih pjesama.

Na Smotrama čeških Pjevačkih skupina u Rijeci jedne su godine osvojili i drugu nagradu. Odlično su pjevali, kaže nam Marija Leskovar i dodaje kako su imali i odličnog harmonikaša koji ih je pratio na tom tradicionalnom českom instrumentu.

Poznato je kako su Česi veseo narod, vole pjevati, plesati (polka , valcer). -Ne vole se svađati, samo od šale nešto kažu jedni drugima- dodaje o tomu naša sugovornica.

U Češkoj besedi Nova Gradiška i okolica nabavili su i česke narodne nošnje, gostovali su i na tradicionalnim **dožinkama**, češkim žetvenim svečanostima, najvećoj kulturnoj manifestaciji češke manjine u Hrvatskoj, koje se održavaju u Daruvaru i drugim mjestima u kojima žive Česi .

Iako su željeli obnoviti rad u Novoj Gradiški i njih je omela korona, no ipak se nadaju da će tu svoju želju ostvariti u neko bolje vrijeme.

Česi drže i do tradicijske gastronomije

-Dobro se sjećam da su moji kod kuće imali i do 40 gusaka i nedjeljom je za ručak uvijek bila pečena guska, a uz nju knedle s kupusom. Pravile su se i knedle na pari, tijesto kao za krafne, a kuhale su se na pari svega četiri minute i jeli smo ih sa sosom i kuhanom govedinom. Česi jedu i dosta krumpira. Specijalitet nam je i **bramborak u kojemu je glavni sastojak baš krumpir**. Pravili smo ga i na NG glazbenom ljetu kada smo organizirali Dane češke kulture. Pravila sam ga i ja, ali majstorice su bile i Olga i Ljilja,...ma svi su htjeli raditi i pomagati. Pravili smo i **livance**-palačinke s germom. I tada smo imali izložbeni štand i sa tradicijskim češkim porculanom i slasticama, a među njima su buhtle s pekmezom i orasima. Drugi dio Dana češke kulture odvijao se na izletištu „Strmac“ u općini Cernik i bio je posvećen češkom jeziku.

Ono što svakako želim dodati, a tiče se gastronomije i specijaliteta koje Česi pripremaju su i „poderane gaće“, mi kažemo **Milosti Božji**.

I danas sam u kući zadržala nešto od tradicijske gastronomije. Naravno, pravim bramborak i livance i sada, pa i slatke kolače, uglavnom su to dizana tijesta.

Nekada kada nije bilo kruha za večeru mama bi pravila **bramborovi placki**- krumpir placke: napravi se pire krumpir, doda se brašno, napravi placka, razvalja se kao tanjur i peče se na platama na peći. Onda se maže pekmezom, uz to smo pili mlijeko ili bijelu kavu i bili smo siti i zadovoljni. Nikada nismo bili gladni- ispričala nam je Marija Leskovar, sjećajući se i djetinjstva, ali i djelovanja Češe besede Nova Gradiška i okolica.

Kako je bilo o blagdanima?

Česi su većinom katolici. Za Božić se kitila smreka. – Objesi se na drvene grede na sredini sobe i okiti se marcipanom, bombonima...Kako su djeca spavala u toj sobi jer je bilo i toplo, noću bi skidala marcipan i bombone i jela ih...Za ručak na blagdanskome stolu bila je pečena guska ili patka, nije bilo pečenica kao sada. Išlo se čestitati rodbini, susjedima.

A za Uskrs moj tata je na poklon pleo korpe od šibe cijelom selu. Sadila se crvena, žuta i zelena šiba. Te šibe u više boja se pomiješaju i plela se POMLASKA- spleteno kao u pletenicu u četiri čoška i u to se uplete crveni konac, a na prvi dan Uskrsa ujutro u 5 sati dečki idu u ŠUKAT. Ako koja djevojka nije ustala šibaju je uz izreku: **ŠUKI, ŠUKI blehi ven, vejce sem - Buhe van, jajce vam**. Ni jedna cura nije čekala, nego se ustala i napravila krevet. Eto, to je bio jedan naš običaj kojega se sjećam iz mladosti- rekla nam je **Marija Leskovar**.

Češka beseda Nova Gradiška i okolica surađivala je sa mnogim Češkim besedama u RH, a najviše sa slavonskima. Intenzivna suradnja bila je i sa Savezom Čeha u Daruvaru koji je i financijski podupirao njihov rad. Potporu su dobivali i od Grada Nova Gradiška te od Brodsko-posavske županije. Suradivali su i sa drugim novogradiškim udrugama civilnoga društva, a nadaju se, kako je istaknula i Marija Leskovar, kako će uspjeti obnoviti rad Udruge.

[Tweetaj](#)

0 komentara

Sortiranje po:

Dodajte komentar...

[Facebookov dodatak za komentare](#)